

Monumentnummer*: 523632

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 23 februari 2004
Kadaster deel/nr 82916/177

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Heilig Landstichting Berg en Dal Gelderland

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Groesbeek H 2391

Omschrijving**

Complexonderdeel 23

Inleiding

Het voormalige KLOOSTER "Sions Dochter looft den Heer", nu "Casa Nova" is in 1913-1915 in opdracht van de Heilig-Land-Stichting gebouwd en waarschijnlijk omstreeks 1922 voltooid (noordvleugel) als klooster voor de gemeenschap van de 'Filles du Coeur de Jésus'. Deze congregatie Zusters Gezelschap der Dochters van Jezus Heilig Hart verzorgden van 1915 tot 1928 de altijddurende aanbidding van het H. Hart in het hoogkoor van de aangrenzende Cenakelkerk. Toen zij in april 1928 het klooster verlieten, werd deze taak overgenomen door de 'Zusters Kanunnikessen van het H. Graf'. De Kanunnikessen namen het pand tevens in gebruik als PELGRIMSHUIS voor bezoekers van de Heilig-Land-Stichting en vernoemden het naar een dergelijk huis in Jeruzalem: "CASA NOVA". Voor pelgrims die meerdere dagen in de Heilig-Land-Stichting wilden doorbrengen, beschikte het huis over een veertigtal slaapkamers en onder andere een lees- en eetzaal. Voor de opvang van de dagelijkse toestroom van bezoekers werd tegen de voorgevel een éénlaags houten ontvangstruimte gebouwd. In 1987 verlieten de Kanunnikessen het pelgrimshuis "Casa Nova". Sedertdien is er de stichting 'Hulp voor vrouwen in geestelijke nood' gevestigd.

In 1913 ontwierp architect J. Stuyt het klooster als onderdeel van een vrijwel symmetrisch opgezet religieus gebouwencomplex dat bestond uit een kerk met pastorie annex museum (rechts) en onderhavig klooster (links). Hoofdarchitect Stuyt werd hierbij geassisteerd door J. Margry en beeldend kunstenaar P. Gerrits. Op 7 september 1913 werd het contract getekend met aannemer Jac. van Groenedaal uit Breda voor de bouw van "kerk met torens en koepel, sacristie, klooster en pastorie met museum, de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

verbindingsgangen etc.".

Het klooster, en latere pelgrimshuis "Casa Nova", is gesitueerd ten noorden van de Cenakelkerk waarmee het verbonden is door een gang. Hogerop aan de oostzijde van het pand bevindt zich de rooms-katholieke begraafplaats. Het voorplein aan de westzijde ligt door het in noordwestelijke richting afhellende terrein enkele meters lager dan het aangrenzende voorplein van de Cenakelkerk. Hadden deze gebouwen oorspronkelijk nog een cruciale betekenis binnen de doelstelling en opzet van de Heilig-Land-Stichting, thans maakt het klooster geen onderdeel meer uit van het huidige Bijbels Openluchtmuseum en heeft het een zelfstandige functie.

Omschrijving

Blokvormig pand op samengesteld grondplan, bestaande uit een langgerekte VOORBOUW van twee en drie bouwlagen op een souterrain (bezoekersgedeelte) en een tweelaags ACHTERBOUW aan de rechter achterzijde (slotklooster). De wit gepleisterde bakstenen GEVELS zijn voorzien van een zwart geschilderde plint en worden onder het dakoverstek afgesloten door een tegelfries van zwarte en okerkleurige tegels in blokpatroon. Op regelmatige afstanden bevindt zich in het fries een witte tegel waarop in rood het Jeruzalemkruis is afgebeeld. Het forse overstek van de platte daken rust op getrapte klossen. De uitgespaarde muuropeningen hebben diepe dagkanten en zijn voorzien van een geprofileerde gepleisterde omlijsting. De omlijstingen in combinatie met de achter in de muur geplaatste ramen vormen een opvallend gevelreliëf met veel licht- en schaduwwerking. De gevels hebben overwegend een regelmatige indeling in vensterassen. Wel verschillen de vensterformaten per verdieping. De vensters zijn uitgevoerd in diverse typen, zoals kruiskozijnen, enkelvoudige en meerdelige kozijnen. Het merendeel bevat vier-, zes-, acht- of twaalfruits draairamen, veelal met twee-, vier-, zes- of achtruits bovenlichten en alle met weldorpels.

De voorgevel van de VOORBOUW maakt een breed front naar het voorplein. Het middenrisaliet is zeven vensterassen breed en heeft een souterrain waarop drie verdiepingen. De hoofdingang in het midden is bereikbaar via een bordestrap in drie delen met een gesloten front. Onder het bordes bevindt zich een doorgang. De ingang bestaat uit een dubbele deur met vierruits bovenlicht. De afsluitende kroonlijst van de omlijsting wordt in het midden onderbroken door een ovaal waarop een wapenschild (grijs veld waarop in rood twee Jeruzalemkruisen en twee Lotharingskruisen, omgeven door lauwerkrans en bekroond door een gouden kroon). Tussen de tweede en derde bouwlaag bevindt zich een langgerekt veld waarop de naam "CASA NOVA" is geschilderd. Oorspronkelijk stond op dit veld de benaming "Sions Dochter looft den Heer". De achtergevel wordt ter plaatse van de middenrisaliet gedomineerd door een uitgebouwd trappenhuis met afgeschuinde hoeken, dat over de volledige hoogte is opgetrokken.

De tweelaags zijvleugels van de voorbouw hebben elk een omvang van vijf vensterassen. Op het voorplein is tegen de linker zijvleugel een eenlaags houten ontvangstruimte gebouwd met grote zesruits ramen en een uitkragend plat dak op bewerkte klossen. Het op de rechter zijvleugel aansluitende en iets teruggelegen verbindingslid met de Cenakelkerk heeft een lengte van zeven vensterassen en bezit in de eerste bouwlaag grote driedelige kozijnen met diagonale roedenverdeling en in de tweede bouwlaag kleinere driedelige kozijnen met zesruits draairamen. De hoek aan de voorzijde tussen hoofdgebouw en verbindingslid wordt gemarkeerd door een cilindervormige traptoren met raamspleten en een met koper gedekte achzijdige koepel. De haaks op de rechter zijvleugel geprojecteerde ACHTERBOUW (voormalig slotklooster) heeft een omvang van twee bouwlagen en zeven vensterassen. De gevels hebben een regelmatige indeling. De vensters zijn van hetzelfde type als die in de voorbouw.

De RUIMTELIJKE OPZET van de voorbouw bestaat uit een centrale voorhal met in het verlengde daarvan een aan de achterzijde uitgebouwd trappenhuis van waaruit lange middengangen de verdiepingen van de vleugels doorsnijden. De gemeenschappelijke

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

voorzieningen bevinden zich overwegend op de begane grond. De logeerkamers en de cellen van de zusters zijn op de verdiepingen ondergebracht aan weerszijden van middengangen. De huishoudelijke voorzieningen (keukens, opslag, washok) bevinden zich in het souterrain. Het verbindingslid met de Cenakelkerk bestaat uit twee parallelle maar van elkaar gescheiden gangen waarvan er één het slotklooster via een hardstenen trap met de aanbiddingskapel verbindt. De flankerende gang leidt naar een paardenstalling onder de trap van vornoemde gang.

Het pand bezit diverse oorspronkelijke INTERIEURELEMENTEN, zoals tegelvloeren in het souterrain (oker en zwart geblokt) en in de gangen en aanbiddingskapel van het verbindingslid (wit, oker en zwart in ruitpatroon); een bordestrap van travertijn met twee armen, een open binnenboom, smeedijzeren leuning met getordeerde spijlen en houten handlijsten met omgekrulde uiteinden; een groot aantal gehoute paneeldeuren (de deuren van de kloostercellen hebben openslaande bovenpanelen); een tot kantoor met bibliotheek getransformeerde refter met eenvoudige houten muurbanken rondom.

Waardering

Voormalig KLOOSTER en PELGRIMSHUIS "CASA NOVA" uit 1913-1915, en ca. 1922.

- Van architectuurhistorische waarde als essentieel onderdeel van een verzameling gebouwen en objecten in oosterse stijl (qua ontwerp, materiaalgebruik en/of detaillering) die te samen het complex Heilig-Land-Stichting vormen. Het object valt op door de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp, zoals een opmerkelijke vormgeving (o.a. platte daken), bijzonder materiaalgebruik en een zorgvuldige detaillering. Het object is een goed en vrij gaaf voorbeeld in in- en exterieur van het werk dat architect J. Stuyt maakte in opdracht van de Heilig-Land-Stichting en is van bijzondere betekenis voor de landelijke architectuurgeschiedenis.
- Van stedenbouwkundige waarde als essentieel onderdeel van het complex Heilig-Land-Stichting dat cultuur- en architectuurhistorisch van nationaal belang is. Het object is van bijzondere betekenis wegens de landschappelijk fraaie situering, welke verbonden is met de aanleg van het complex en de opbouw van de rondgang over het terrein.
- Van cultuurhistorische waarde als essentieel onderdeel van het complex Heilig-Land-Stichting dat een bijzondere en tevens zeldzame uitdrukking vormt van een religieuze ontwikkeling.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Klooster, kloosteronderd

Functie

Klooster

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument